

Naar aanleiding van het 'Jaar van de Putter' heeft Marc van Houten in zijn archief een stuk tekst gevonden uit het tijdschrift Vanellus, het orgaan van de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten.

Marc van Houten

Putter inspireert ook dichters

Als je de Putter kent, zijn aangeboren acrobatische vaardigheden en uiterlijke kenmerken, is het niet zo verwonderlijk dat de vogel door de eeuwen heen de aandacht getrokken heeft van de

mens. Begin deze eeuw nog waren er in de provincie Friesland, en mogelijk daarbuiten, vreemdsoortige vogelkooitjes in de handel. Om nu niet meteen met een ingewikkelde beschrijving van de

constructie over te gaan, lijkt me een afbeelding meer voor de hand te liggen (Zie daarvoor de volgende pagina). De verrichtingen van de vogel logen er niet om. Om te kunnen

drinken trok de vogel het emmertje, een fingerhoedje, met de snavel omhoog, hield vervolgens het touwtje vast met een pootje, dan weer met de snavel een rukje omhoog, net zo lang tot de dorst gelest kon worden en het emmertje met een plonsje in het waterreservoir kon terugvallen. Op dezelfde wijze kon de Putter zich ook van voedsel voorzien uit het kindwagentje. Wat op de afbeelding niet is te zien, is dat er in de vierkante bodem van het balkonnetje een rond gat zit, waardoor het touwtje hangt met de fingerhoed. In het schuine plankje aan de rechterzijde is overlangs een spleet gemaakt, waardoor het ijzerdraadje loopt dat onder aan het wagentje is bevestigd, om te voorkomen dat het wagentje van het plankje afvalt.

De Putter is één van onze kleurrijkste inlandse vogels. karmijnrood, krijtwit, diepzwart, goudgeel en licht-roodbruin vormen een harmonisch geheel. Een aardige legende vertelt hoe het vogeltje aan al die kleuren kwam. Toen de Schepper het bonte verenkleed van de vogels schilderde, kwam de Putter te

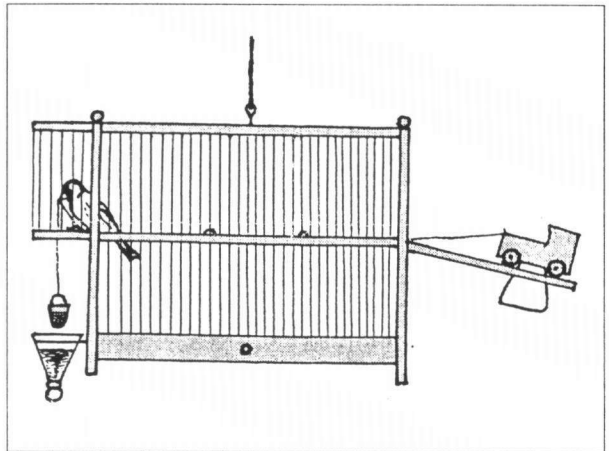
Heeft u leuke ervaringen met Putters, schrijft u dan ook eens wat regels in de Korhaan. Heeft u vrees voor het witte vel of lukt het anderszins niet, stuurt u uw waarnemingen dan naar mij op, dan verwerk ik de gegevens in de overzichten in de Korhaan. Hoe zit het bijvoorbeeld met de Putter in de kunst? Of kunt u leuke Putters tekenen? Laat dit dan uw bijdrage zijn in dit project, het jaar van de Putter.

**Fred van Klaveren
p/a VWG Het Gooi e.o.
Postbus 1028
1200 BA Hilversum**

laat. De pientere vogel hipte toen naar de verfpotten, waarin nog restjes waren overgebleven. Bij de laatste pot aangekomen vroeg hij de Heer om desnoods de restjes te gebruiken.

Het is geen wonder dat het kleurrijke vogeltje ook schilders inspireerde. Zo vindt men ze reeds afgebeeld op de wandschilderingen en mozaïeken van Pompeji. In de Middeleeuwen werd het Christuskind door Taddeo Gaddi (circa 1300 - 1366) op zijn schilderij, "Madonna met Kind, heiligen en engelen" en door Rafaël (1483-1520), wiens schilderij zelfs genoemd wordt "De Madonna met het puttertje". Ook onze Brabantse schilder Jeroen Bosch (1450-1516) laat een Putter toeschouwer zijn op zijn schilderijen "De tuin der aardse lusten" en "De verzoeking van de heilige Antonius". Mogelijk had de Putter op al deze schilderijen een symbolische betekenis, zoals zo vaak bij oude schilders.

Meer realistisch beeldde Carel Fabritius (1622-1654) in zijn laatste levensjaar het vogeltje uit op het ontroerende "Het Puttertje" (Mauritshuis, Den Haag). Over dit doek heeft men wel gezegd: "Het is dat, wat de schilder aan de waargenomen werkelijkheid heeft toegevoegd; het is de stille melancholie, die van het onopgesmukte, het onaanzienlijke uitgaat; het is de toon van de schilder, die met zijn schijnbaar eenvoudige middelen een niet te omschrijven harmonie bereikt".

Putter in vreemdsoortig vogelkooitje.

Zelfs dichters hebben de Putter gezien als aanzet om een pennevrucht te formeren. Zo ook dit fragment van Jacob van Maerlant "Der Naturen Bloeme" (circa 1268). Het complete gedicht vat alles samen wat in die tijd omtrent de natuur (mens, dieren, planten, gesteenten en metalen) bekend was.

*CORDUELIS es een clene dinc,
Ende bediet een distelvinc,
Om dat distelen, na sire wise,
Gherne soeket sine spise.
Dits van plumen menighertiere
Van vaerwen so doerdire,
Datment te wonder aen mach sien;
Doch nes sijn oec te prisen bet.
Hier omme vintmense gheset
In gaiolen te menigher stede'
Om den mensche te merghene mede.
Al heeftse nature cleen ghemaect,
Hare sanc, die wel soete smaect,
Ende haer plumen scoen ende fijn
Doens! lief ende waert sijn
Dan der dorper schuvut:
Hi es lelic ende dorper is sijn luut.*

Aantekeningen bij het gedicht:
sire - zijn; menighertiere - van allerlei soort, velerlei; doerdire - zeer prachtig; te wonder - met bewondering; nes - is; bet - best; gaiolen - kooien; merhene - vermaken; scoen - schoon; waert - een hoge waarde hebbende; schuvut - nachtuil; dorper (r. 17) - dorpeling; dorper (r. 18) - onbeschaafd; luut - geluid.

Vrij bewerkt naar M. Hornstra Moedt uit: Vanellus, jaargang 30, nr. 2 - 1977.